

Діяльність відділу спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді у 2019 році

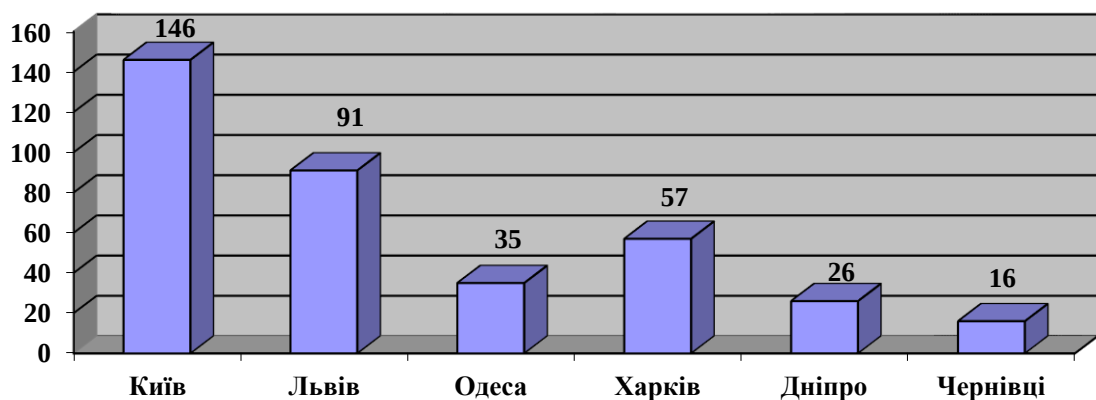
У 2019 році відповідно до статті 77 Закону України “Про судоустрій і статус суддів” (далі – Закон) Національною школою суддів України продовжувалася спеціальна підготовка кандидатів на посаду судді (далі – спеціальна підготовка), що розпочалася ще 27 серпня 2018 року та тривала 9 місяців. У травні 2019 року 371 кандидат успішно виконав програму спеціальної підготовки і отримав відповідне свідоцтво.

Серед кандидатів, які отримали свідоцтва за результатами проходження спеціальної підготовки у 2019 році, мають наукові ступені: доктора наук – один слухач, кандидата юридичних наук – 26 слухачів, кандидатів наук з державного управління – два слухачі. Указами Президента України кандидатів Р. А. Лідовця та В. В. Михайленко, які проходили спеціальну підготовку, призначено суддями відповідно Верховного Суду та Вищого антикорупційного суду.

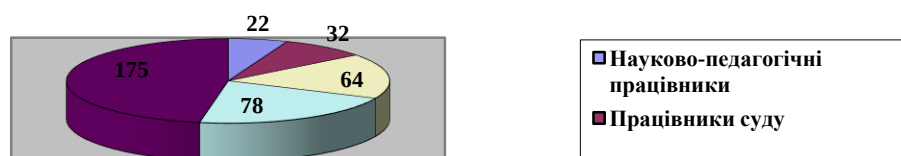
До Вищої кваліфікаційної комісії суддів України надіслано матеріали про проходження спеціальної підготовки у формі висновку з інформацією про результати виконання кожним кандидатом окремих блоків Програми спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді та Програми в цілому.

Спеціальна підготовка проводилася за єдиною програмою одночасно в 16 групах у шести локаціях: містах Київ (6 груп), Харків (3 групи), Львів (3 групи), Одеса (2 групи), Дніпро (1 група), Чернівці (1 група).

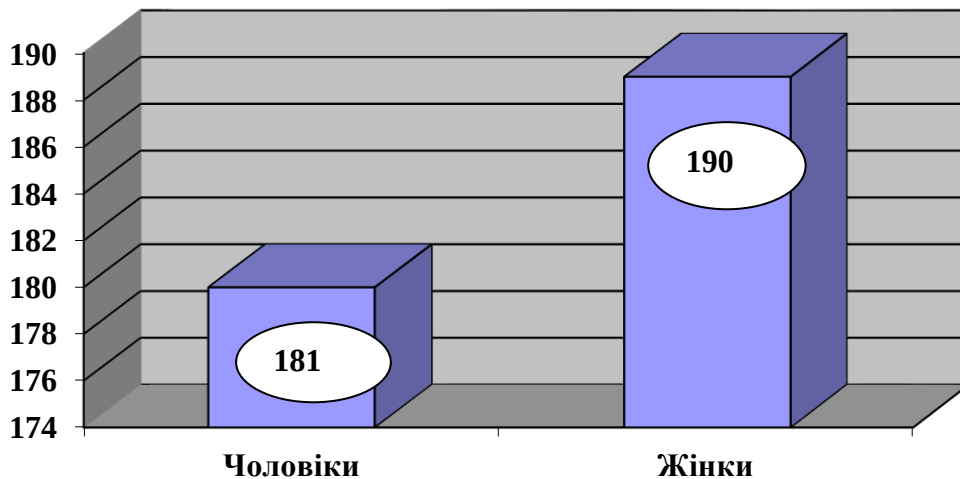
Проходили спеціальну підготовку в 2019 році

Правничі професії слухачів

Загальне порівняння слухачів за статтю

Для проведення спеціальної підготовки використовувалися аудиторні приміщення, обладнані інформаційно-технічними засобами: комп'ютерами, проекторами, мікрофонами, системами клікерів і фліпчартами. Слухачів було забезпечено персональними ноутбуками для самостійної роботи.

З метою належної організації навчання в усіх локаціях було своєчасно підготовлено розклади занять, визначено кураторів для їх виконання і логістичного супроводу проведення навчальних заходів, ведення журналів обліку проходження слухачами спеціальної підготовки, оформлення відповідної звітності.

Створену з урахуванням кращого світового досвіду **стандартизовану інноваційну програму спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді** було реалізовано в повному обсязі.

Програма спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді (далі також – програма спеціальної підготовки, програма) включала шість блоків:

- I. Основи організації суду та діяльності судді.
- II. Цивільне судочинство.
- III. Господарське судочинство.
- IV. Кримінальне судочинство та судочинство у справах про адміністративні правопорушення.
- V. Адміністративне судочинство.
- VI. Суддівські компетенції.

Координаторами блоків виступили досвідчені судді: **Ольга Булейко, Галина Юровська, Олександр Потильчак, Олександр Коротких, Олександр Терлецький й Олександр Гащицький.**

У 2019 році спеціальна підготовка завершилась виконанням трьох останніх блоків програми (IV–VI), які включали **43 тренінги, 2 круглих столи, семінар-практикум та інтерактивну лекцію.**

Сьогодні тренінги стали переважною формою проведення занять, яка дозволяє найбільш ефективно закріплювати рівень теоретичних знань слухачів, формувати практичні навички та уміння в застосуванні закону, веденні судового засідання тощо.

Всього у 2019 році в 16 групах проведено 688 занять у формі тренінгів, а також 2 круглих столи, 2 семінари-практикуми та 2 інтерактивні лекції у форматі відеотрансляції для всіх регіональних відділень НШСУ, одна з яких – “Досвід роботи слідчого судді в Іспанії”, що була прочитана у січні 2019 року експертом Консультативної місії ЄС, суддею з Іспанії Кароліною Ріус Аларко.

Теоретично-практична підготовка у 2019 році

Тренінги розроблялись і за потреби оновлювались спеціально створеними групами розробників. Потім всі тренінги проходили апробацію та за потреби корегувались, після чого проводились відповідні тренінги за підготовленими курсами для викладачів (тренерів).

Упродовж усього періоду спеціальної підготовки координатори блоків здійснювали моніторинг матеріалів тренінгів для вчасного та ефективного їх адаптування до змін як в законодавстві, так і у правозастосовній практиці.

Спеціальну підготовку проводили викладачі (тренери) – професійні судді – за єдиною методикою з використанням навчальних матеріалів, розроблених відповідно до затверджених методологічних стандартів.

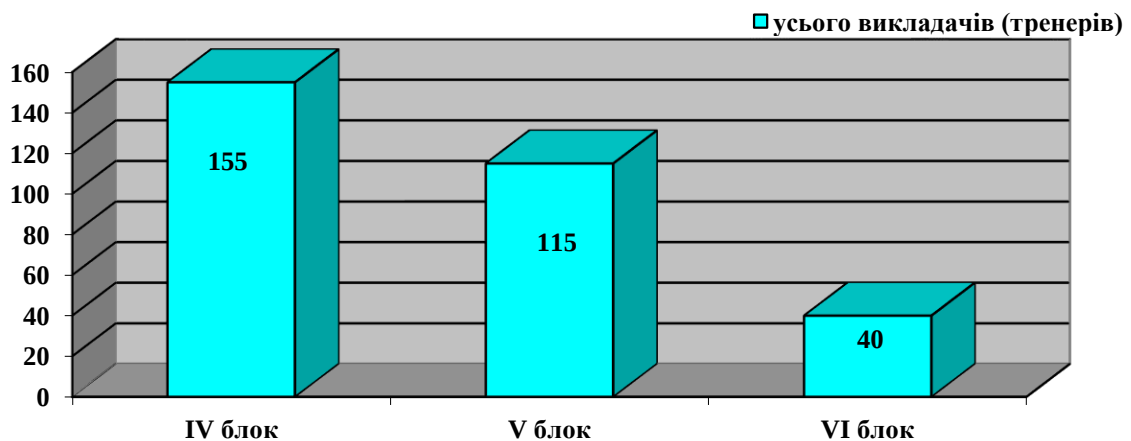
Навчально-методичні матеріали було підготовлено з урахуванням **використання інтерактивних методів навчання**. Це, зокрема, презентації (демонстрації з мінілекціями), експресопитування за допомогою клікерів, виконання групових завдань у малих групах, “мозкові штурми”, вирішення ситуативних завдань (кейсів), моделювання конкретних ситуацій, рольові ігри (симуляції), проведення модерованих дискусій, дебатів, круглих столів

тощо. Таке повною мірою відповідає вимогам і рекомендаціям Ради Європи та її інституційних органів. Зазначені матеріали було розміщено на електронному ресурсі для викладачів (тренерів) усіх локацій.

Для проведення окремих тренінгів упродовж 2019 року залучались фахівці інших спеціальностей.

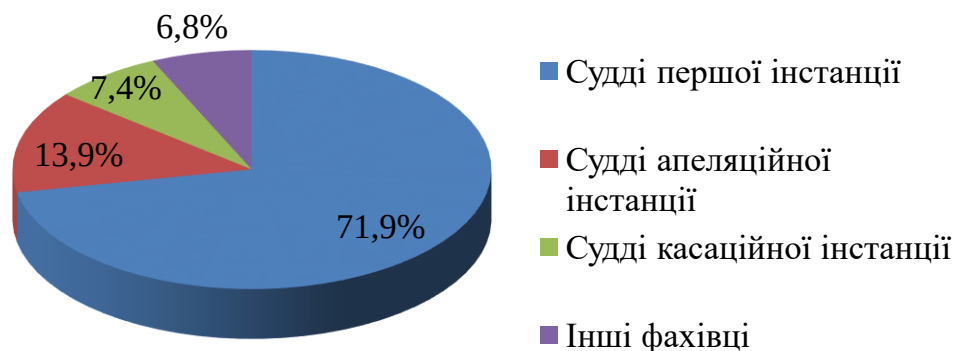
Викладачі (тренери) IV–VI блоків Програми

Усього – 310 тренерів (викладачів),
з яких 82 мають вчені звання кандидатів та докторів наук (26,5%)

Склад викладачів (тренерів)

Усього - 310 тренерів (викладачів)

Значно підвищити рівень інтерактивності та прозорості спеціальної підготовки та суттєво спростити процес її адміністрування дозволив перехід на електронну навчальну платформу, на якій серед іншого розміщувались матеріали тренінгів для слухачів, здійснювався обмін навчальними матеріалами, а також контроль успішності кандидатів на посаду судді.

Контроль успішності навчання здійснювався відповідно до Положення про порядок визначення успішності виконання Програми спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді. В основу оцінювання покладено накопичувальну бальну систему, яка відповідає європейським стандартам і полягає в послідовному і в той же час комплексному оцінюванні знань, сформованих умінь та навичок майбутніх служителів Феміди.

Положенням передбачено процедуру контролю успішності виконання теоретично-практичної частини програми, складовими якого є поточний і підсумковий контроль.

Поточний контроль успішності слухачів здійснювався впродовж усього процесу спеціальної підготовки, зокрема оцінювалися знання слухачів викладачами (тренерами) за результатами опанування кожної з тем програми спеціальної підготовки шляхом тестування та/або заповнення анкет.

У 2019 році здійснено **підсумковий контроль III–V блоків** програми спеціальної підготовки. Майбутні судді виконували практичне завдання (кейс) з написання судового рішення, яке виявляло рівень знань, вміння і навички ухвалювати законні, обґрунтовані та справедливі судові рішення з господарської, кримінальної та адміністративної юстиції, спираючись на принципи верховенства права та практику Європейського суду з прав людини.

Результати контрольних заходів продемонстрували, що абсолютна більшість кандидатів були старанними та вмотивованими до підготовки, про що свідчив стабільно високий рівень засвоєння знань і оволодіння навичками.

Загальна максимальна кількість балів за результатами підсумкових контрольних заходів під час спеціальної підготовки склала 150 балів.

На діаграмі зазначено кількість слухачів, які отримали відповідний відсоток балів від максимально можливої кількості балів.

Обговорення результатів успішності виконання кожного блоку програми здійснювалось у форматі відеоконференції за участі керівництва, викладачів та всіх слухачів Школи.

Особливістю дев'ятимісячної спеціальної підготовки, на відміну від попередньої (тримісячної) підготовки, стали такі її складові як стажування, що проводилося у формі практичної підготовки слухачів у місцевих судах, а також ознайомчі візити до органів системи правосуддя.

Стажування мало на меті на основі знань, отриманих кандидатами на посаду судді під час теоретично-практичного навчання, застосовувати їх при здійсненні правосуддя.

Передбачено такі цілі під час стажування:

- забезпечення оптимальної адаптації майбутніх суддів до умов відправлення правосуддя;
- формування та розвиток професійних і особистісних якостей майбутніх суддів.

Стажування в місцевих господарських судах тривало 15 днів (грудень 2018 р. – січень 2019 р.), місцевих загальних судах з розгляду кримінальних справ та справ про адміністративні правопорушення – 24 дні (лютий – березень 2019 р.), місцевих адміністративних судах – 15 днів (квітень – травень 2019 р.).

Стажуванню передувало визначення судів – баз стажування, добору суддів – наставників (коучів), надання їм методичної допомоги, організації відповідного навчання.

Для передачі слухачам професійних знань, умінь та практичного досвіду було залучено 447 суддів-наставників (коучів) зі 138 баз стажування, а саме: загальні суди – 88 судів (179 суддів-наставників),

господарські суди – 25 судів (138 суддів-наставників), адміністративні суди – 25 судів (130 суддів-наставників).

Проведено 7 тренінгів “Наставництво (коучинг) у системі формування професійних навичок майбутнього судді”, на яких підготовлено 168 суддів-наставників. Відповідний дистанційний курс пройшли 110 суддів-наставників.

На допомогу суддям-наставникам і з метою уніфікації підходів до стажування Школою розроблено **“Методичні рекомендації щодо проведення ділових ігор під час проходження кандидатами на посаду судді стажування в місцевих судах”**.

Кожний кандидат на посаду судді отримав індивідуальний план стажування, виконання якого контролював закріплений суддя-наставник.

Постійно здійснювався моніторинг проходження слухачами стажування, під час якого працівники НШСУ вивчили роботу 91 бази стажування, де провели 110 зустрічей як з кандидатами на посаду судді, так і з суддями-наставниками (коучами) та керівниками судів.

Ключовими в обговоренні під час зазначених зустрічей були питання щодо виконання завдань, визначених індивідуальними планами слухачів, засвоєння умінь і навичок, отриманих у ході стажування, та їх застосовування у практичній діяльності. Також майбутні судді висловлювали пропозиції щодо шляхів вирішення організаційних питань, що виникали під час проходження стажування.

Після завершення стажування з блоку кримінального судочинства та судочинства у справах про адміністративні правопорушення **було здійснено ознайомчі візити** до місцевих прокуратур, органів досудового розслідування та уповноважених органів з питань пробації, а після завершення стажування з блоку адміністративного судочинства – до відділів державної виконавчої служби та місцевих центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

З метою організаційно-методичного забезпечення ознайомчих візитів були підготовлені примірні програми та розроблені рекомендації щодо їх реалізації. Усього було здійснено 181 візит до відповідних органів та установ для ознайомлення з правовою основою їх діяльності, структурою, завданнями і функціями.

Візити до відповідних органів та установ

181 візит

з метою ознайомлення з
правовою основою їх
діяльності, структурою,
завданнями та функціями

З метою подальшого удосконалення спеціальної підготовки систематично здійснювався **зворотний зв'язок зі слухачами**. Для цього активно використовувалися такі форми контролю, як:

заповнення анкети кандидатами на посаду судді після проведення кожного блоку програми спеціальної підготовки;

анкетування, передбачене в окремих тренінгах;

індивідуальні інтерв'ю зі слухачами та викладачами (тренерами);

зустрічі керівництва НШСУ зі слухачами.

Анкетування проводилося також за результатами стажування та ознайомчих візитів (зустрічей). Результати анкетування підтвердили нагальну необхідність стажування в місцевих судах, довели змістовність, інформативність та позитивність ознайомчих візитів.

Після проходження ознайомчих візитів у липні–серпні 2019 року проведено робочі зустрічі з керівниками відповідних органів та установ.

Під час зустрічі з директором Координаційного центру з надання правової допомоги **Олексієм Бонюком** і начальником управління забезпечення якості правової допомоги цього центру **Світланною Маліновською** обговорено результати проведення ознайомчих візитів кандидатів на посаду судді, напрямки удосконалення програми таких візитів, зокрема щодо включення питань прикладних аспектів роботи, які безпосередньо пов'язані із діяльністю судді, та актуальних практичних питань взаємодії центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги із судами, а також потреби в співпраці щодо розвитку суддівської освіти. За підсумками зустрічі узгоджено пропозиції щодо створення спільної групи з метою вдосконалення тренінгу, який майбутні судді зможуть пройти в ході ознайомчих візитів до центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, та підготовки проекту меморандуму про співпрацю між двома інституціями.

У ході зустрічі зустріч із директором та заступником директора Державної установи “Центр пробації” **Олегом Янчуком** і **Віктором Васюком** було обговорено результати проведення ознайомчих візитів кандидатів на посаду судді до установ пробації, напрямки удосконалення програми таких візитів, зокрема щодо її розширення та включення питань ювенальної пробації, прикладних аспектів роботи, які безпосередньо пов’язані із діяльністю судді, та актуальних практичних питань взаємодії центрів пробації із судами.

За підсумками зустрічі узгоджено пропозиції щодо створення спільної групи з метою розробки спеціалізованого тренінгу для вдосконалення змісту ознайомчого візиту та підготовки проекту меморандуму про співпрацю між двома інституціями.

16 липня 2019 року відбулась зустріч проректора **Володимира Мазурка** із заступником Міністра юстиції України **Світлоною Глушенко**.

Під час зустрічі обговорювалися напрямки вдосконалення програми візитів, зокрема щодо вибору тем, які мають бути до неї включені, необхідності більш конкретного їх співвідношення з аспектами, пов'язаними з роботою суддів.

Учасниками зустрічі узгоджено пропозиції щодо створення спільної групи з метою розробки спеціалізованого тренінгу для суддів з можливою подальшою адаптацією його матеріалів для кандидатів на посаду судді; проведення круглого столу для суддів, державних і приватних виконавців, організаторами якого могли б бути Верховний Суд, Національна школа суддів України та Міністерство юстиції України.

15 серпня 2019 року проведено зустріч із заступником начальника Головного слідчого управління Національної поліції України **Русланом Дударцем** та начальником відділу зазначеного Головного слідчого управління **Владиславом Бурлакою**, у ході якої обговорювалися питання продовження співпраці для здійснення спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, напрямки вдосконалення програми візитів, зокрема щодо вибору тем, які мають бути до неї включені, необхідності більш конкретного їх співвідношення з аспектами, пов'язаними з роботою суддів, а також перспективи подальшої співпраці, першим кроком до якої буде підготовка проекту меморандуму про співробітництво між двома інституціями.

Після закінчення спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді працівниками відділу сформовано та передано до архівного відділу Національної школи суддів України 285 особових справ кандидатів на посаду судді, що мають стаж роботи помічником судді щонайменше 3 роки, та 382 особові справи кандидатів на посаду судді загальної підготовки.

У жовтні 2019 року проведено роботу з організації та забезпечення конференції “Інститут наставництва (коучингу) в системі суддівської освіти”.

Учасниками конференції 17 жовтня 2019 року обговорено питання:

- проходження стажування в місцевих судах;
- аналіз анкет зворотного зв'язку з кандидатами на посаду судді та висновків суддів-наставників (коучів);
- європейський досвід у підготовці майбутніх суддів;
- методологічні аспекти підготовки наставників;
- міжнародні стандарти організації стажування;
- психологічні аспекти взаємодії судді–наставника (коуча) та кандидата на посаду судді.

За результатами роботи конференції підготовлено рекомендації для вдосконалення процесу стажування майбутніх суддів та осіб, які вже призначені на посаду судді.

Упродовж 2019 року працівники відділу спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді також взяли участь у розробці методології оцінювання підготовки кадрів для системи правосуддя в Національній школі суддів України; постійно наповнювали Реєстр суддів, які пройшли підготовку та періодичне навчання з формуванням витягів з Реєстру; працювали над проектами нової програми спеціальної підготовки, пропозиціями про внесення змін до порядку та навчального плану спеціальної підготовки, законопроектом про внесення змін до Закону України “Про судоустрій і статус суддів” щодо проведення спеціальної підготовки та статусу кандидатів на посаду судді. Відділ здійснював організаційне забезпечення навчання працівників Служби судової охорони, за окремими дорученнями керівництва Школи співпрацював з іншими підрозділами.